

В.М. Лачкова, канд екон. наук, доц. (ХДУХТ, Харків)

Я.В. Когут (ХДУХТ, Харків)

СУТНІСТЬ РЕСУРСІВ КОМЕРЦІЙНОГО БАНКУ

Формування ресурсної бази банків є одним із найважливіших завдань для забезпечення економічного зростання, адже банки виконують роль фінансових посередників в масштабах всієї економіки. Комерційним банкам необхідно мати сукупність ресурсів, достатніх як для кредитування клієнтів, так і для розвитку інвестиційної діяльності, формування певних резервів та підтримки власної ліквідності.

Аналіз економічної літератури, дав дійти висновку, що трактування «банківських ресурсів» повинно в собі містити джерела формування, напрямки та мету використання. Розбіжність думок авторів полягає в тому, що багато з них характеризують дане поняття досить стисло, не вказуючи на джерела, напрямки та мету використання. На нашу думку, визначення, яке надали Б. Луців та О. Заславська є найбільш вдалим для розкриття сутності.

Виходячи з вище наведених визначень, враховуючи їх недоліки та переваги, можемо сформулювати власне, яке буде основним у ході даної роботи: «ресурси банку» – це сукупність власних, залучених та запозичених коштів, які перебувають в розпорядженні банку для здійснення активних операцій з метою отримання прибутку.

Роль ресурсної бази банку є визначальною, це проявляється в тому, що від її обсягів та структури залежать масштаби і види активних операцій, а отже, і розміри отриманих прибутків. Специфіка діяльності комерційних банків певною мірою проявляється саме у процесі формування ресурсної бази. На відміну від інших типів підприємств, комерційні банки працюють, у основному, на позикових ресурсах (рис. 1).

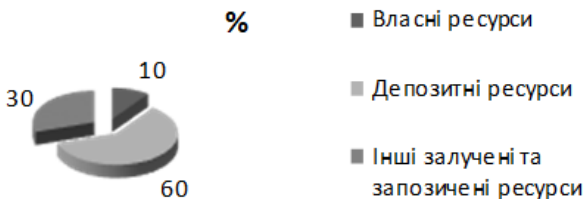

Рисунок 1 – Структура ресурсів комерційного банку

Така специфіка діяльності спонукає банки постійно шукати шляхи залучення ресурсів на вигідних умовах. Що банки розуміють під вигідними умовами? По-перше, це строки. Чим більший термін залучення ресурсів, тим ширше можливості банку спрямувати їх на більш вигідний об'єкт кредитування. По друге, це вартість ресурсів. Можливості банків щодо залучення ресурсів досить обмежені. Існує чотири форми залучення ресурсів:

- емісія засновницьких цінних паперів комерційного банку;
- депозитні операції (в т.ч. рахунки за трастовими операціями);
- отримання кредитів від інших банків (міжбанківські кредити);
- випуск банками цінних паперів власного боргу.

Зазначимо, що за допомогою лише першої складової створюються власні кошти банку, решта формують залучені і позичені ним кошти.

Оцінюючи вигідність для банку варіантів залучення коштів за критеріями вартості і доступності, перше місце віддамо, звичайно, депозитним ресурсам. Залучення депозитних ресурсів вимагає від банку найменших фінансових, організаційних та трудових витрат. На друге місце поставимо випуск паперів власного боргу, оскільки при майже однаковому розміру платні за ресурси, банк несе додаткові витрати на організацію випуску та розміщення цінних паперів, що підвищує кінцеву вартість ресурсів. І на третьому місці за означеними критеріями знаходяться кредити інших банків, так як у їх ціну вже покладено видатки іншого банку на залучення ресурсів і бажаний для нього рівень прибутку. З огляду на це, комерційні банки дуже неохото користуються міжбанківськими кредитами, і звертаються до цього виду ресурсів лише у разі негайної потреби підтримати свою ліквідність.

Ефективне управління ресурсною базою підтримує фінансову стійкість окремих банків та забезпечує стабільне функціонування банківської системи в цілому. Комерційним банкам необхідно мати сукупність ресурсів, достатніх як для кредитування клієнтів, так і для розвитку інвестиційної діяльності, формування певних резервів та підтримки власної ліквідності. Тому до ефективного управління ресурсною базою банку слід ставитись як до фундаментальної основи фінансового менеджменту.

Дослідженню даного питання приділяється багато уваги, провідні економісти та банкіри розглядали дану тему та пропонували свої конкретні заходи щодо удосконалення управління, але в ній містяться ще й недосліджені моменти, що робить її актуальною для подальшого дослідження.